

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w sprawie udzielenia urzędnikom i sługom przy Wydziale krajowym dodatków z powodu drożyzny.

Wysoki Sejmie!

Przedłożony w r. 1863. projekt etatu płac urzędników i sług Wydziału krajowego nie mógł być zatwierdzonym na ówczesnej sesji z powodu wcześniejszego zamknięcia posiedzeń Sejmowych tak, że dopiero w trzecim peryodzie Sejmowym uchwałą z dnia 3 Marca 1866. zatwierdzono rzeczony projekt Wydziału krajowego. Pierwotną zasadą projektu było ustanowić dla urzędników i sług wynagrodzenie odpowiednie ich stanowisku i zatrudnieniu, oparte na uwzględnieniu cen artykułów żywności i wysokości ówczesnych czynszów mieszkalnych.

Na tej podstawie proponowano w projekcie z r. 1863. n. p. dla Sekretarzy płace po 2.500 złr. 2.000 złr. i 1.500 złr. dla koncepcistów po 1.200 złr. 1.000 i 800 złr.

Następnie gdy w r. 1864. ceny targowe nieco się zniżyły, a mnożące się potrzeby krajowe kazały myśleć o oszczędności, — znizono pierwotnie projektowane płace, i przedłożono zmodyfikowane odpowiednio sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 13 października 1865. l. W. 747. do zatwierdzenia Wysokiemu Sejmowi.

Wybrana ad hoc komisya specjalna uwzględniając ówczesne stosunki miejscowe, mianowicie ceny targowe i ceny pomieszkań, a w ogóle kierując się zasadą ścisłej oszczędności z jednej, rzeczywistej zaś potrzeby z drugiej strony, zaproponowała w sprawozdaniu swem z dnia 20. lutego 1866. dalsze znizenie płac, które też Wysoki Sejm uchwałą z d. 3. Marca 1866. zatwierdził. Płace te wystarczyły na razie urzędnikom i sługom na skromne utrzymanie i zapewnienie najniezbędniejszych potrzeb do życia.

Od tego czasu jednak nastąpiła wskutek wzrostu ludności i przeobrażenia stosunków miejscowych tak niekorzystna pod tym względem zmiana, iż coraz bardziej wzmagająca się drożyzna artykułów żywności a osobliwie pomieszkań we Lwowie zniewoliła Wysoki Sejm już na posiedzeniu z dnia 9. października 1869. r. do wyznaczenia dla urzędników i sług krajowych dodatków na pomieszkanie.

Lecz i ta pomoc okazuje się obecnie niewystarczającą; ciągle bowiem wzmagania się cen żywności i pomieszkań, doszło w ostatnich latach do wysokości niepraktykowanej i wedle wszelkiego prawdopodobieństwa wśród obecnych okoliczności, dalsze podnoszenie się cen rzeczonych, będzie wciąż na porządku dziennym. Z tego powodu Wydział krajowy dla chwilowego zaradzenia udowodnionej potrzeby udzielił urzędnikom i sługom swoim z r. 1871. pewnych zapomóg pieniężnych; w r. 1872 zaś 10% a względnie 5% jednorazowego dodatku do płac przez tychże pobieranych, a to z kwoty 30.000 złr. udzielonej mu do rozporządzałości.

7.
 Konieczność udzielenia podobnego wsparcia uznały już Wydziały krajowe innych krajów koronnych, udzielając w uwzględnieniu anormalnych stosunków swym urzędnikom albo stosownych dodatków z powodu drożyzny, albo też projektując stałe uregulowanie płac, — chociaż jak świadczy załączony % wykaz porównawczy, płace urzędników w innych krajach monarchii są lepsze aniżeli u nas, a w niektórych krajach zapewniono im kwinkwenia.

Do podobnego uregulowania płac urzędników i służ w myśl wypowiedzianej potrzeby należałoby i u nas przystąpić, zwłaszcza, że już uchwałą Wysokiego Sejmu z d. 4 października 1871. uregulowano honorarya służby lekarskiej z zapewnieniem kwinkweniów prymaryuszom — i że prace Wydziału krajowego ciągle się pomnażają, a odbiór zarządu nowych funduszków jak n. p. szkolnego, indemnizacyjnego etc: jeszcze więcej przysporzy czynności.

Niemając wszakże pewnych podstaw do zamierzonej regulacji i niewiedząc w jakim czasie nastąpi odebranie z rąk c. k. Rządu wyżej wspomnianych funduszków, odkłada Wydział krajowy stałe unormowanie płac aż do chwili stosownej, obecnie zaś nakazuje prawo słuszności, ażeby przynajmniej tymczasowo zasłonić urzędników, służ krajowe i ich rodziny od niedostatku.

Wedle załączonego wykazu przeciętnych cen targowych, podrożały najniezbędniejsze artykuły żywności od r. 1866. o 40% dawnej wartości, ceny zaś pomieszek poszły wyżej jak w dwójnasób w górę.

Świadkiem tego jest petycja, jaką wnieśli lwowscy urzędnicy rządowi do Prezydium Rady Ministrów, na ręce Jego Excellencyi Pana Namiestnika, oparta na urzędownie skonstatowanych datach i faktach, świadkiem i ta okoliczność, że Wydziałowi krajowemu podwyższono czynsz z wynajętego lokalu w przeciągu ostatniego roku prawie w dwójnasób

Jeżeli się zważy, że za lokal składający się z dwu małych pokojów i kuchni na podwórzu lub na wyższych piętrach żądają obecnie 300 złr. do 400 złr. rocznego czynszu, co u znaczniejszej części naszych urzędników, już połowę ich rocznej płacy wynosi, jeżeli się zważy, że z pozostałej połowy muszą wyżywić i odziać siebie i mniej lub więcej liczną rodzinę, nawówczas przedstawi się jasno smutne położenie ludzi, którzy większą część dnia z obowiązku strawiwszy w urzędzie, nie mogą oddawać się stałe pobocznemu zarobkowaniu, ponieważ jak to szczególnie w oddziale rachunkowym ma miejsce, przynagła potrzeba, do pracy w godzinach nieurzędowych

Tutejsze Towarzystwo kredytowe, galic. kasa Oszczędności i instytucje asekuracyjne udzieliły urzędnikom swym także znacznych, do 30% sięgających dodatków do płacy. Wiedeński Bank narodowy przyzwolił podobnie urzędnikom swej Filii we Lwowie dodatki po 400, 500 i 600 złr. rocznie. W tym stanie rzeczy Woźny tego zakładu pobierający rocznej płacy . . . . . 500 złr.
 dodatki na mieszkanie . . . . . 200 złr.
 dodatku z powodu drożyzny . . . . . 200 złr.

pobiera razem 900 złr.

równa się zatem w płacy z urzędnikiem trzeciej klasy w oddziale rachunkowym lub manipulacyjnym, wraz z jego dodatkiem, na pomieszkanie. Świadczy to wymownie o anormalnym położeniu urzędników Wydziału krajowego w porównaniu z urzędnikami innych instytucyj w naszym mieście.

C. k. Rząd pomimo krytycznego położenia finansowego, widział się zniewolonym udzielić urzędnikom swym na rok 1872 20% dodatku do płac z powodu drożyzny. Uwzględnić należy — że urzędnicy rządowi, mają jeszcze przed krajowymi tę korzyść, iż wielka ich część przenoszona bywa do miast prowincjonalnych, gdzie i ceny artykułów żywności i pomieszek, są o wiele tańsze, i gdzie znaczną część dochodów przynoszą im podróży komisyjne. Nadto korzystniejszemi są w służbie rządowej widoki awansu podczas gdy w teraźniejszym etacie przy Wydziale krajowym karyera urzędnika conceptowego kończy się na posadzie sekretarza z płacą 1800 złr.; rachunkowego zaś na posadzie buchhaltera z płacą 2.000 złr.

Cóż dopiero powiedzieć o zakładach bankowych i kolejach żelaznych, które praktycznie uzdolnionych ludzi na podobnych posadach, bez porównania hojniej opłacają.

Wobec tak niekorzystnego położenia materialnego urzędników krajowych i służ, obawiać się należy, że w przyszłości wobec powstających ciągle kolei żelaznych, banków i innych zakładów przemysłowych w kraju naszym na posady urzędników krajowych zabraknie odpowiednich i zdolnych kompe-

Year	M o n e y				Average per Acre
	Produced in 1881	Produced in 1882	Produced in 1883	Produced in 1884	

A. Corn						
1881	100	100	100	100	100	100
1882	100	100	100	100	100	100
1883	100	100	100	100	100	100
1884	100	100	100	100	100	100

B. Wheat						
1881	100	100	100	100	100	100
1882	100	100	100	100	100	100
1883	100	100	100	100	100	100
1884	100	100	100	100	100	100

C. Oats						
1881	100	100	100	100	100	100
1882	100	100	100	100	100	100
1883	100	100	100	100	100	100
1884	100	100	100	100	100	100

Austria pon. Anizy			M o r a w i a				Austria pow. Anizy	
	Placa	Dodatek na pomieszk.		Placa	Dodatek na pomieszk.	Dodatek na drożyznę	Dodatek ad pers. i quinquen	Placa

A. Konceptowy oddział.

1 nadsekreтарь . . .	2500	500	2 sekretarzy . . .	2000	200	10%	Quinquen 300	1 sekretarż . . .	1800
1 sekretarż . . .	2000	500	1 " . . .	1700	170	"	Quinquen "	1 " . . .	1600
1 " . . .	1800	500	1 " . . .	1500	150	"	Quinquen "	1 koncypista . . .	1100
1 " . . .	1600	500	2 koncypistów . . .	1100	110	"	Quinquen "	1 " . . .	900
1 koncypista . . .	1400	375	2 " . . .	900	90	"			
1 " . . .	1200	375							

B. Rachunkowy oddział.

1 buchhalter . . .	2500	500	1 buchhalter . . .	2000	200	10%		1 buchhalter . . .	1800
1 vice-buchhalter	2000	500	1 vice-buchhalter	1600	160	"		1 radca . . .	1400
1 radca . . .	1800	375	1 radca . . .	1400	140	"		1 " . . .	1300
1 " . . .	1700	375	2 " . . .	1200	120	"		2 rewidentów . . .	1100
1 " . . .	1600	375	1 registrant . . .	1000	100	"		3 oficyałów . . .	1000
2 " . . .	1500	375	1 " adjunkt . . .	1000	100	"		4 " . . .	900
1 " . . .	1400	375	1 " ofic. . .	900	90	"		1 ingrosista . . .	800
3 rewidentów . . .	1100	312 ₅₀	2 " " . . .	700	70	"		2 " . . .	700
3 urzędników rach.	1000	250	1 " kancelista	600	90	"		2 " . . .	600
4 " " . . .	900	250	2 " " . . .	500	75	"		2 akcesistów . . .	500
3 " " . . .	800	250	10 oficyałów . . .	900	90	"		2 " . . .	400
3 " " . . .	700	250	10 " . . .	800	90	"		1 expedytor . . .	1000
3 " " . . .	600	250	8 " . . .	600	90	"			
8 " " . . .	500	250	8 " . . .	500	75	"			
1 " " . . .	400	187 ₅₀	1 ingrosista . . .	500	75	"			
			8 dyurnistów . . .						
			2 woźnych . . .	300	45				
			1 posługacz dzienny						

C. Kasa.

1 nadkasyer . . .	2500	500						1 naczelnik . . .	1800
1 kontrolor . . .	2000	500						1 kontrolor . . .	1600
1 likwidator . . .	1800	375						1 likwidator . . .	1300
1 kasyer . . .	1600	375						1 kasyer . . .	1200
1 " . . .	1400	375						1 " . . .	1100
2 rewidentów . . .	1100	312 ₅₀						1 adjunkt . . .	900
1 urzędnik kas. . .	1000	250						2 oficyałów . . .	800
1 " " . . .	900	250						2 " . . .	700
1 " " . . .	600	250						2 akcesistów . . .	600
1 " " . . .	500	250						2 " . . .	500

D. Oddział manipulacyjny.

1 dyrektor . . .	1700	300	1 registrator . . .	1400	140	10%			
1 archiwista . . .	1500	300	1 oficyał . . .	900	90	"			
1 adjunkt . . .	1200	250	1 " . . .	600	75	"			
1 " . . .	1100	250	2 " . . .	500	75	"			
3 oficyałów . . .	900	200	1 archiwista . . .	1200	120	"			
3 " . . .	800	200							
3 " . . .	700	200							
2 akcesistów . . .	600	200							
3 " . . .	500	200							

Przeciętne ceny targowe

w czasie od roku 1863. do 1871.

Rok	Pszeniicy	Żyta	Jęczmienia	Owsa	Hreczki	Prosa	Kukurudzy	Grochu	Fasoli	Soczowicy	Kartofel	Drwa w polanach		Mąki		Chleb żytni	Słonina wędz.	Masła	Smalec wieprz	Słoniny	Mięsa wołowego	Razem	
	niższo - austriacka mierzycą											bukowe		sosnowe		pszennej		żytniej		wiedeński funt			
	W A L U T A A U S T R Y A C K A																						
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.		ct.
1863	2 99	1 63	1 46	1 31	2 23	2 15	2 70	1 94	4 63	3 25	1 2 1/2	10 99	9 11	5 1/2	4 1/2	5.12	36 50	36 32	20 1/4	37 30			
1864	2 77	1 44	1 25	1 15	1 65 1/4	2 18	1 90	1 99	3 17 1/2	3 15	. 79	10 60 1/2	8 25 1/2	6 1/2	6	5.81	36 64	48 32	18 1/4	42 41			
1865	3 42 1/4	2 28	1 79 1/3	1 29	2 39	2 56	. .	3 28	3 25	2 98	1 37	10 79	8 21	9	8	7.52	48 54	40 40	18 1/4	45 86			
1866	4 13	2 90	2 26	1 31	3 6 1/2	2 17	. .	3 61	5 .	2 12 1/2	1 24 3/4	10 14 1/2	7 79	9 1/2	6	7.11	48 45	48 40	16 1/2	47 95			
1867	5 44 1/2	3 30 3/4	2 35	1 48 1/2	3 3 1/2	3 78	. .	3 49 1/2	6 25	3 55	1 42 3/4	10 38	7 80 3/4	13	9 1/2	9.14	56 62	56 48	17 1/2	54 62			
1868	4 89 1/4	3 48 1/2	2 63 1/2	1 74	3 3 1/2	2 12	2 92	3 51 1/2	6 25	4 57 1/2	1 46	10 94	7 82	8	7	6.40	48 67	50 40	21 3/4	57 83			
1869	3 84	2 43	2 25	1 76	2 46 1/2	2 36	2 15	2 45	3 29	2 83	. 88	11 48 1/2	8 52 3/4	8 1/2	7	6.44	48 65 3/4	48 40	23 1/4	49 18			
1870	4 27 1/2	2 30 1/2	2 17	1 89 1/2	2 33 1/2	2 78	. .	2 60 3/4	5 86 1/4	3 86 1/2	1 28	12 82 1/2	9 85 1/2	9 1/2	7 1/2	7.30	48 72	49 40	24 1/4	53 85			
1871	4 69	2 87	2 29	1 85	2 83	3 3	. .	3 64	7 18	3 51	1 65	14 49	11 63	10	9	8.89	48 69 1/2	48 40	25 1/4	62 22			

Od urzędu targowego kr. stoł. miasta

We Lwowie dnia 17. września 1872.

Stroner w. r.
Referent.

Koralewicz w. r.

Principles of Agriculture

A. S. J. J. J. J.

Date of planting	Time of sowing	Depth of sowing	Quantity of seed		Time of maturity	Quality of crop	Remarks
			Per acre	Total			
1871	1871	1871	1871	1871	1871	1871	1871
1872	1872	1872	1872	1872	1872	1872	1872
1873	1873	1873	1873	1873	1873	1873	1873
1874	1874	1874	1874	1874	1874	1874	1874
1875	1875	1875	1875	1875	1875	1875	1875
1876	1876	1876	1876	1876	1876	1876	1876
1877	1877	1877	1877	1877	1877	1877	1877
1878	1878	1878	1878	1878	1878	1878	1878
1879	1879	1879	1879	1879	1879	1879	1879
1880	1880	1880	1880	1880	1880	1880	1880
1881	1881	1881	1881	1881	1881	1881	1881
1882	1882	1882	1882	1882	1882	1882	1882
1883	1883	1883	1883	1883	1883	1883	1883
1884	1884	1884	1884	1884	1884	1884	1884
1885	1885	1885	1885	1885	1885	1885	1885
1886	1886	1886	1886	1886	1886	1886	1886
1887	1887	1887	1887	1887	1887	1887	1887
1888	1888	1888	1888	1888	1888	1888	1888
1889	1889	1889	1889	1889	1889	1889	1889
1890	1890	1890	1890	1890	1890	1890	1890
1891	1891	1891	1891	1891	1891	1891	1891
1892	1892	1892	1892	1892	1892	1892	1892
1893	1893	1893	1893	1893	1893	1893	1893
1894	1894	1894	1894	1894	1894	1894	1894
1895	1895	1895	1895	1895	1895	1895	1895
1896	1896	1896	1896	1896	1896	1896	1896
1897	1897	1897	1897	1897	1897	1897	1897
1898	1898	1898	1898	1898	1898	1898	1898
1899	1899	1899	1899	1899	1899	1899	1899
1900	1900	1900	1900	1900	1900	1900	1900

Od usudu larsyeno hiv stol minsta

Principles of Agriculture, A. S. J. J. J. J., 1871-1900

tentów, gdyż ci szukać będą karyery bądź w służbie rządowej bądź w służbie innych zakładów, dającej im lepszy byt i obszerniejsze pole do awansu.

Twierdzenie to częściowo już teraz udowodnić można tém, że do konkursu ogłoszonego do l. W 14.977 na dwie posady praktykantów koncepcyjnych tylko dwóch, zaś na posadę buchhaltera krajowego do l. W. 10382. także tylko trzech zgłosiło się kandydatów.

Na podstawie wyłuszczonego stanu rzeczy Wydział krajowy wnosi:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić, aż do ostatecznego uregulowania płac wszystkich urzędników i sług przy Wydziale krajowym, udziela się tymże począwszy od 1 stycznia 1873. 20% dodatek do płac.

Lwów dnia 27 września 1872.

Marszałek krajowy:
Leon Książę Sapieha.

Sprawozdawca:
Oktaw Pietruski
Członek Wydziału krajowego.

